

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4647 від 26.01.2021
Народні депутати України
П. Порошенко та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу (щодо встановлення кримінальної відповідальності за порушення встановленого порядку щеплення громадян від інфекційних хвороб)»

Метою законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є запровадження кримінальної відповідальності за порушення встановленого порядку щеплення громадян від інфекційних хвороб, що є особливо актуальним в умовах безкоштовного щеплення громадян для профілактики захворюваності та протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19).

Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується доповнити Кримінальний кодекс України (далі – КК) новою ст. 321-3 «Порушення встановленого державою порядку щеплення громадян від інфекційних хвороб», у ч. 1 якої передбачається кримінальна відповідальність за ввезення, поширення та реалізацію в Україні вакцини, розробленої або виробленої на території чи за участі держави, визнаної в установленому порядку державою-агресором, умисне порушення заборони використання (у тому числі збут, реалізацію) вакцин, тестів, інших імунобіологічних препаратів, придбаних за бюджетні кошти, в комерційних цілях, а також умисне порушення встановленого порядку черговості щеплення для всіх груп громадян та професійних груп ризику. При цьому, кваліфікованим видом цього кримінального правопорушення запропоновано визнати ті самі дії, вчинені особою, яка є представником влади, або повторно, або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 321-3 КК у редакції проекту).

Законопроект на момент його внесення до Верховної Ради України не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX.

Законопроект змістовно пов'язаний із проектом Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (щодо особливостей організації державою щеплення громадян від захворювання на коронавірусну хворобу (COVID-19)) № 4645 від 26.01.2021 (далі – законопроект № 4645).

Головне управління, проаналізувавши поданий законопроект, вважає за необхідне висловити наступні зауваження та пропозиції.

1. Звертаємо увагу, що відповідно до ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» для профілактичних щеплень застосовуються медичні імунобіологічні препарати вітчизняного та зарубіжного виробництва, зареєстровані в Україні в установленому законодавством порядку. Водночас постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання державної реєстрації вакцин або інших медичних імунобіологічних препаратів для специфічної профілактики гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, під зобов'язання для екстреного медичного застосування» від 08.02.2021 № 95 встановлено, що реєстрація вакцин або інших медичних імунобіологічних препаратів для специфічної профілактики гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, під зобов'язання для екстреного медичного застосування, розробку та/або виробництво яких здійснено в державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором, забороняється.

За таких умов, ввезення на територію України вакцини, не зареєстрованої у Державному реєстрі лікарського засобу, апріорі є незаконним, крім випадків ввезення тих лікарських засобів, перелік яких наведено в окремому Порядку ввезення на територію України незареєстрованих лікарських засобів, стандартних зразків, реагентів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 26.04.2011 № 237. У свою чергу, введення в обіг незареєстрованого лікарського засобу з позиції законодавця слід розцінювати як фальсифікацію (див. абз. 3 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про лікарські засоби»). При цьому, варто зазначити, що чинні приписи кримінального законодавства містять достатню кількість заходів для належного реагування на діяння у вигляді ввезення, поширення та реалізації в Україні вакцини, розробленої або виробленої на території чи за участі держави, визнаній в установленому порядку державою-агресором. Так, ввезення в Україну *фальсифікованих* лікарських засобів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю слід кваліфікувати за ст. 305 КК як контрабанду фальсифікованих лікарських засобів. Поширення та реалізація в Україні вакцини, розробленої або виробленої на території чи за участі держави, визнаній в установленому порядку державою-агресором, тягне за собою кримінальну відповідальність, передбачену ст. 321-1 КК «Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів».

2. Законопроектом пропонується, серед іншого, встановити кримінальну відповідальність за умисне порушення заборони використання (у тому числі збут, реалізацію) вакцин, тестів, інших імунобіологічних препаратів, придбаних за бюджетні кошти, в комерційних цілях. У свою чергу, законопроектом № 4645 Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» доповнюється новою статтею 12-1, у ч. 11 якої пропонується передбачити, що при здійсненні заходів зі щеплення проти захворювань на коронавірусну хворобу (COVID-19), забороняється, зокрема, ввезення, поширення та реалізація в Україні вакцини, придбаної за бюджетні кошти, з метою отримання прибутку (реалізація вакцини в комерційних цілях). Співставлення вищезазначених законодавчих приписів дає підстави стверджувати, що йдеться про різні за змістом та обсягом заборони, порушення яких є підставою для притягнення до кримінальної відповідальності. Так, у законопроекті № 4645 йдеться про встановлення заборони виключно щодо таких діянь, як *ввезення, поширення та реалізація в Україні вакцини, придбаної за бюджетні кошти, з метою отримання прибутку, а не щодо умисного порушення будь-якої іншої заборони використання відповідної вакцини в комерційних цілях* (див. ч. 1 ст. 321-3 КК у редакції проекту). Окрім того, законопроектом № 4645 пропонується заборонити вчинення вищезазначених діянь лише щодо вакцини, тоді як у поданому законопроекті йдеться й про такі предмети складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 321-3 КК, як тести та/або інші імунобіологічні препарати.

Слід також зазначити, що зі змісту обов'язкових ознак кримінального правопорушення, передбаченого ст. 321-3 КК, можна зробити висновок, що кримінально караними слід визнавати, зокрема, діяння у вигляді порушення певних заборон (заборони використання (у тому числі збуту, реалізації) вакцин, тестів, інших імунобіологічних препаратів, придбаних за бюджетні кошти, в комерційних цілях). Проте, враховуючи, що чинне регулятивне законодавство не містить норм про такі заборони (у законопроекті № 4645 пропонується встановити заборону на ввезення, поширення та реалізацію в Україні вакцини, придбаної за бюджетні кошти, з метою отримання прибутку, задля належної реалізації заходів зі щеплення проти захворювань на коронавірусну хворобу (COVID-19)), криміналізації вищезазначених діянь має передувати встановлення у регулятивному законодавстві України відповідних заборон (щодо використання вакцин, тестів, інших імунобіологічних препаратів, придбаних за бюджетні кошти, в комерційних цілях), без яких прийняття відповідних кримінально-правових приписів не матиме під собою належної основи.

3. Однією з форм об'єктивної сторони запропонованого у ст. 321-3 КК складу кримінального правопорушення є умисне порушення встановленого порядку черговості щеплення для всіх груп громадян та професійних груп

ризик. Однак буквальне тлумачення цього формулювання дає підстави вважати, що у вказаній нормі йдеться, нібито, про встановлення кримінальної відповідальності й для тих осіб, які зроблять таке щеплення за власні кошти, незважаючи на встановлений порядок черговості його проведення.

Слід також зазначити, що зі змісту формулювання «умисне порушення встановленого порядку черговості щеплення» не можна чітко відповісти на питання, про яке щеплення та порядок його черговості взагалі йде мова. Адже обов'язкові профілактичні щеплення провадяться не тільки для запобігання поширенню захворювань на коронавірусну хворобу (COVID-19), а й з метою запобігання захворюванням на дифтерію, кашлюк, кір, поліомієліт, правець, туберкульоз тощо. Перелік обов'язкових профілактичних щеплень та оптимальні строки їх проведення встановлюються у відповідному нормативно-правовому акті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я (Календарі профілактичних щеплень в Україні). При цьому, відповідно до абз. 3 п. 1 Календаря профілактичних щеплень в Україні, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.09.2011 № 595, інші обов'язкові щеплення встановлюються, зокрема, для ВІЛ-інфікованих осіб, для дітей після алло/ауто-ТСГК (трансплантація стовбурових гемопоетичних клітин) тощо.

Принагідно зауважимо, що у випадку використання єднального сполучника "*також*" в контексті диспозиції ч. 1 ст. 321-3 КК, притягнення до кримінальної відповідальності суб'єкта кримінального правопорушення за відповідне діяння буде мати місце, якщо така особа вчинить умисне порушення встановленого порядку черговості щеплення для всіх груп громадян та професійних груп ризику одночасно з ввезенням, поширенням та реалізацією в Україні вакцини, розробленої або виробленої на території чи за участі держави, визнаної в установленому порядку державою-агресором та/або з умисним порушенням заборони використання вакцин, тестів, інших імунобіологічних препаратів, придбаних за бюджетні кошти, в комерційних цілях.

4. У пояснювальній записці до законопроекту вказано, що встановлення кримінальної відповідальності за порушення встановленого державою порядку щеплення громадян від інфекційних хвороб обумовлене необхідністю законодавчого забезпечення реалізації комплексу заходів, пов'язаних із здійсненням державою функції організації безкоштовного щеплення населення від коронавірусної хвороби (COVID-19). Реалізація таких заходів передбачає комплекс заборон, визначених законопроектом № 4645, порушення яких й має тягнути за собою кримінальну відповідальність. При цьому, у п. 2 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту № 4645 зазначено, що Кабінет Міністрів України у *тижневий строк* з дня набрання чинності цим Законом має не тільки розробити та затвердити критерії пріоритетності

організації державою щеплення громадян з урахуванням пріоритетності щеплення соціальних груп, а й *забезпечити завершення організованого державою щеплення вказаних груп до 1 вересня 2021 року.*

Враховуючи, що диспозиція ч. 1 ст. 321-3 КК сформульована у поданому законопроекті як бланкетна та вимагає звернення суб'єктів правозастосування, серед іншого, до відповідних приписів законопроекту № 4645, запропоноване у проекті доповнення КК нормою тимчасового характеру не повною мірою узгоджується з природою кримінального закону як основного акту відповідного законодавства, який покликаний регулювати найважливіші суспільні відносини у цій сфері.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, Є. Корнієнко

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01
Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/138758 від 22.04.2021

485304